Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

https://valodaskonsultacijas.lv/lv/questions/764

Jautājums

Reģistrējušies ***divdesmittūkstoš*** dalībnieki/dalībnieku vai ***divdesmit tūkstoši*** dalībnieku?

Atbilde

Pareizi ir abējādi: ***divdesmittūkstoš*** un ***divdesmit tūkstoši***.

Skaitļa vārdam, kuru ar cipariem rakstām 1000, iespējamas divas formas: nelokāmā forma *tūkstoš* un lokāmā forma *tūkstotis*. Nelokāmais skaitļa vārds *tūkstoš* kļūst par salikteņa daļu tāpat kā citi nelokāmie skaitļa vārdi, kā *desmit, simt*: *četrdesmit, četrsimt, četrtūkstoš*.

Ja nelokāmais skaitļa vārds ietilpst salikta teikuma priekšmeta sastāvā, ar to saistītais lietvārds var būt vai nu nominatīvā (Kas?) vai ģenitīvā (Kā?):
ekskursijā dodas trīsdesmit skolēni vai *ekskursijā dodas trīsdesmit skolēnu*;
septiņtūkstoš tonnas ir labs rādītājs vai *septiņtūkstoš tonnu ir labs rādītājs*;
maratonam reģistrējušies divdesmittūkstoš dalībnieki vai *maratonam reģistrējušies divdesmittūkstoš dalībnieku*.

Vārds *tūkstotis* savukārt lokāms kā 2. deklinācijas lietvārds (kā *latvie**tis**, šampanie**tis***), un tas lietojams skaitļa vārdu savienojumos līdzīgi kā skaitļa vārdi *desmits* un *simts*: *septiņi desmiti, septiņi simti, septiņi tūkstoši*.
Literārajā valodā lietvārds ar šiem skaitļa vārdu savienojumiem parasti ir daudzskaitļa ģenitīvā:
pieci desmiti gadu kaste mētājās bēniņos;
zibakcijā piedalījās četri simti iedzīvotāju;
festivālu ir apmeklējuši pieci tūkstoši cilvēku;
maratonam reģistrējušies divdesmit tūkstoši dalībnieku.

Avoti

Smiltniece, G. Skaitļa vārds (numerālis). *Latviešu valodas gramatika*. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 425., 426. lpp.

Ceplīte, B., Ceplītis, L. *Latviešu valodas praktiskā gramatika*. Rīga : Zvaigzne, 1991, 51., 52., 53. lpp.

Guļevska, D., Miķelsone, A., Porīte, T. *Pareizrakstības un pareizrunas rokasgrāmata. Latviešu valoda*. Rīga : Avots, 2002,118. lpp.

Mieze, M. Skaitļa vārda *tūkstotis* gramatiskās formas. *Latviešu valodas kultūras jautājumi*. 22. laidiens. Sast. A. Rubīna. Rīga : Avots, 1986,51.–56. lpp.

Mieze, M. Skaitļa vārdu *desmit* (*desmits*) un *simt* (*simts*) morfoloģiskās formas. *Latviešu valodas kultūras jautājumi*. Rakstu krājums. 21. laidiens. Sast. A. Rubīna. Rīga : Avots, 1985, 131.–133. lpp.

© Latviešu valodas aģentūra, 2017